

KAITSEMINISTEERIUM

Hr Erkki Keldo
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn
info@mkm.ee

Teie: 24.09.2024 nr MKM/24-0963/-1K

Meie: 29.10.2024 nr 5-7/24/152-4

Kaitseministeeriumi vastuskiri „Kosmoseseaduse“ eelnõule

Täname võimaluse eest avaldada arvamust kosmoseseaduse eelnõule koos seletuskirja ja rakendusaktiga. Käesolev vastuskiri koondab Kaitseministeeriumi valitsemisala tagasiside. Kooskõlastame eelnõu järgmiste märkustega.

1. Analüüsid eelnõud laiemalt ja vaadates suuremat riigikaitselist pilti, soovime seadust täpsustada. Nimelt võivad kosmoseseaduse alusel tegutsevad käitajad omada vajalikku infot alates kõrgendatud kaitsevalmidusest sõjaseisukorrani, rääkimata riigikaitse vaatest olulistest teenustest, mille toimepidevus võib tuua sõjalist eelist konfliktis. Seega võiks kosmoseseaduse alusel tegutsevatel isikutel olla vastavalt riigikaitseaduse 5. peatükile sundkasutusse andmise, sundvõõrandamise kohustus või riigikaitseülesanne.

Kaitseministeerium teeb ettepaneku täiendada kosmoseseaduse § 18 (kosmosetegevusloa kõrvaltingimused) punktiga 4 ja sõnastada: kosmosetegevuse vajalikkus riigikaitseliste kohustuste täitmiseks.

Sõltuvalt kosmosetegevusest ja tagamaks kosmoseseaduse § 5 põhimõtet riigi julgeoleku toetuseks, on vajalik, et käitajad oleksid teadlikud oma potentsiaalsest panusest riigikaitse tõhusamaks korraldamiseks nii kriisi- kui sõjaolukorras. Kui kosmosetegevus võib olla vajalik kõrgendatud kaitsevalmiduse, mobilisatsiooni või demobilisatsiooni korraldamiseks või sõjaseisukorra lahendamiseks, sealhulgas riigikaitseülesannete täitmise toetamiseks, tehakse selle kohta eelotsus ning vajadus tuleb välja selgitada juba kosmosetegevusloa menetlemise käigus. Ühtlasi tuleb siis ka tsiviiltoetuse registrisse vastav kanne teha.

2. Lisaks eelnevale ei ole vastutust puudutavad sätted seaduses piisavalt selged. Eelkõige § 55 lg 1, mille kohaselt kaasneb sanktsioon kui kosmosetegevusele esitatavate nõuete rikkumine toob kaasa ohtlikkuse varale, keskkonnale, riigi julgeolekule või riigikaitseobjektile. "Ohtlikkus" on ka seletuskirjas mõtestamata. Siinkohal võiks selgem olla "kahju" või "oluline mõju" vara hävimisele, keskkonnale jne.
3. Kaitseministeerium juhib tähelepanu, et Euroopa Liidus ja Euroopa Kosmoseagentuuri (edaspidi *ESA*) tegevuse kontekstis on kosmosealane teave teatud ulatuses salastatud. *ESA* juures tegutseva julgeolekukomitee tegevuses ei ole Eesti esindaja seni osalenud, kuna Eestil puuduvad salastatud teabe käitlemist eeldavad projektid. Lähtudes eeltoodust teeb Kaitseministeerium ettepaneku:
  - 3.1 Kaaluda, kas riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadust ja Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määrust nr 262 „Riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse kord“ on vaja täiendada alusega, mille alusel on võimalik kosmosetegevusega seotud teavet salastada;

3.2 Kaaluda eelnõu § 2 täiendamist lõikega järgmises sõnastuses: „Kosmosetegevusega seotud teabe, mis on riigisaladus või salastatud välisteave, töötlemisele kohaldatakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadust ning selle alusel antud õigusakte“;

3.3 Selgitada eelnõu seletuskirjas, kas eelnõus määratud pädev asutus (Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet - TTJA) hakkab Eestit esindama ka ESA julgeolekukomitees või on see riigi julgeoleku volitatud esindaja ülesanne.

4. Eelnõu § 12 reguleerib käitaja, kosmoseobjekti omaniku ja nimetatud isikute tegeliku kasusaaja usaldusväärust.

Kaitseministeerium teeb ettepaneku sätestada pädevale asutusele võimalus küsida usaldusvääruse kontrollimise eesmärgil teavet teistelt riigiasutustelt, seal hulgas julgeolekuasutustelt ja sätestada, et Venemaa Föderatsiooni ja Valgevene kodanikke ei loeta ühelgi juhul usaldusväärseks. Pädev asutus (TTJA) ei pruugi ise omada teavet, mis näitab, et isik ei ole usaldusväärne. Mõnel teisel riigiasutusel võib selline teave olemas olla. Sarnane meede on loodud välisinvesteeringu usaldusvääruse hindamise seaduses. Meetme abil on loodud õiguslik alus koguda teavet ja analüüsida võimalikke julgeolekuriske ja mõju.

Venemaa Föderatsioon ja Valgevene on Eesti suhtes vaenulikult meelestatud riigid, mille kodanikel ei tohiks olla lubatud kosmosetegevusega tegeleda.

5. Eelnõu § 12 lõike 3 punkti 7 kohaselt on üheks isiku ebausaldusväärseks lugemise kriteeriumiks see, kui isik on seotud või on olnud seotud Eesti või muu Euroopa Liidu liikmesriigi julgeolekut või avalikku korda ohustava tegevusega. Eelnõu § 41 lõike 2 punkti 2 kohaselt ei tohi kosmosetegevuse või kosmoseobjekti omandi üleandmisega kaasneda ohtu Eesti või muu Euroopa Liidu liikmesriigi julgeolekule ega avalikule korrale.

Kaitseministeerium teeb ettepaneku lisada sätetesse Euroopa Liidu liikmesriikide kõrvale ka NATO ja ESA liikmesriigid. Need riigid on Eesti jaoks olulised partnerid, kelle julgeolekut või avalikku korda ohustavatel isikutel ei tohi lubada kosmosetegevusega tegeleda.

6. Eelnõu § 31 lõigetes 2 ja 3 ning §-s 46 on kasutatud väljendit „rahvusvaheline sõltumatu organisatsioon“. Seletuskirja järgi võib selline organisatsioon olla ka mõne riigi valitsusasutus või eraettevõtja.

Kaitseministeerium juhib tähelepanu, et sõna „rahvusvaheline“ kasutamine ei ole selles kontekstis õige. Sõna „rahvusvaheline“ viitab organisatsiooni riikidevahelisele või riikideülesele iseloomule. Eraettevõtja või riigi valitsusasutus ei ole selles tähenduses rahvusvahelised.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Hanno Pevkur
Minister

Mikk Raud
mikk.raud@kaitseministeerium.ee